



# ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА ТА ЗАСОБИ ДО ІСНУВАННЯ

## ПЕРЕДУМОВИ

Війна в Україні, яка загострилася в лютому 2022 року, призвела до масового переміщення населення та виїзду людей за кордон. Війни знищують людський і фізичний капітал, включаючи сільськогосподарські активи, переорієнтовують ресурси в менш ефективні сфери використання, перенаправляють міжнародну торгівлю і потоки капіталу, а також порушують глобальні ланцюги постачання. Тисячі людей намагаються звести кінці з кінцями. Економічна нестабільність, спричинена вторгненням Російської Федерації, серйозно вплинула на життя багатьох українців. Кластер продовольчої безпеки та засобів до існування (КПБЗІ) повідомляє про 11,1 млн. людей, які потребують допомоги, і ця цифра, ймовірно, зростає через перебої в роботі іригаційних систем, спричинені пошкодженням Каховської

дамби та спорожненням Каховського водосховища. Шістдесят два відсотки непереміщених осіб повідомили, що втратили роботу через війну, і цей показник був ще вищим серед тих, хто повернувся (74%) та ВПО (90%). Вкрай важливо поставити у пріоритет підтримку засобів до існування в рамках будь-якого гуманітарного реагування на кризу в Україні.

Підтримка продовольчої безпеки та засобів до існування має вирішальне значення для того, щоб люди могли задовольняти свої основні потреби і підтримувати свою гідність. Підтримка засобів до існування на рівні громад також може сприяти забезпеченню довгострокової стабільності та стійкості у постраждалих від війни громадах.

## АКТИВНОСТІ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАСОБІВ ДО ІСНУВАННЯ

### 1. Гранти на підтримку сільських громад

До лютого 2022 року Міжнародна організація з міграції (МОМ) надавала сільськогосподарські набори та продовольчі набори найбільш вразливим верствам населення на невідконтрольованих Урядом України територіях. Спираючись на попередню діяльність, МОМ надала сільськогосподарські гранти мікрофермерам у постраждалих від війни районах, щоб допомогти їм відновити стабільний дохід, створити нові можливості та покращити засоби для існування. Гранти були спрямовані на вразливі верстви населення, зокрема внутрішньо переміщених осіб (ВПО), осіб, які повернулися та членів приймаючих громад, які терміново потребували підтримки для подолання економічних наслідків війни.



Сад Василя є життєво важливим джерелом свіжих продуктів для його родини. Копилів, Київська область. Фото: МОМ / Аліса Кирпичова

Гранти були використані для придбання сільськогосподарських засобів виробництва, таких як теплиці, зрошувальні системи, генератори, насіння та добрива для рослинництва, загороди для тварин, корми для худоби та інші сільськогосподарські ресурси у пріоритетних областях, з акцентом на сільську місцевість. Гранти також допомогли покрити витрати на транспортування, зрошення та інші витрати. Бенефіціари були відібрані на основі їхньої вразливості та потреб.

Гранти на підтримку сільського господарства є частиною більш широких зусиль МОМ, спрямованих на підтримку продовольчої безпеки та засобів до існування на постраждалих від війни територіях за допомогою підходів, орієнтованих на громади. Ця підтримка спрямована на те, щоб:

- Задовольнити основні потреби вразливих груп населення
- Відновлювати життя та підвищувати стійкість
- Долати економічні наслідки війни
- Забезпечити достатній запас продовольства для сімей
- Підвищити доходи сімей.

На основі оцінок і взаємодії з громадами під час попередніх активностей із забезпечення засобів до існування, а також даних різних опитувань, проведених МОМ, стала очевидною потреба в розширенні масштабів допомоги, спрямованої на задоволення життєвих потреб у регіонах, над якими було відновлено контроль Урядом України, а також потреба у сприянні налагодженню ланцюгів постачання. Ця допомога включає:

- Відновлення та оснащення мікробізнесів, особливо тих, що пов'язані з повсякденними потребами людей, таких як пекарні та продуктові магазини.



Фермер з Херсонської області використовує культиватор, який йому надала МОМ. Фото: МОМ / Станіслав Калач

- Поєднання грантів із підтримкою бізнесу, щоб допомогти підприємствам адаптуватися до нових технологій і навчитися альтернативних підходів до ведення бізнесу в умовах війни.
- Ці заходи покликані допомогти людям на постраждалих від війни територіях відновити своє життя, засоби до існування та задовольнити основні потреби. Вони також розроблені таким чином, щоб бути гнучкими та адаптованими до мінливих потреб громади.
- Колективні підходи до забезпечення засобів до існування на рівні громад орієнтовані на сільські та приміські райони, з метою адаптації підходів на рівні громад.
- Відновлення ринків, зокрема у постраждалих сільських місцевостях, де дрібні власники здатні виробляти більше продукції та пов'язати місцеві ланцюги постачання з ринком.
- Колективні підходи в рамках допомоги МОМ із засобами до існування забезпечують розробку та впровадження послуг у співпраці з місцевими громадами та з урахуванням їхніх потреб і пріоритетів.\*

## 2. Розбудова потенціалу для забезпечення засобів до існування для громадських організацій

МОМ провела заходи з розвитку потенціалу організацій громадянського суспільства (ОГС) у семи ці-

льових областях України. Метою заходів було посилення спроможності та ефективності ОГС у сферах програм забезпечення засобів до існування, реінтеграції людей, що повернулися після переміщення, інтеграції ВПО та реалізації заходів із забезпечення засобів до існування.

Заходи включали тренінги з управління проектами, тренінги з питань засобів до існування, з питань моніторингу та оцінки, а також ланцюжків доданої вартості.

Діяльність з розвитку потенціалу є частиною ширших зусиль МОМ з підтримки ОГС в Україні. МОМ також надає фінансування та технічну допомогу ОГС, щоб допомогти їм надавати основні послуги вразливим верствам населення. Після ініціатив з розбудови спроможності МОМ зосередиться на заохоченні залучення громадськості. Це передбачає проведення оцінки потреб громад, заохочення співпраці між зацікавленими сторонами та сприяння плануванню за участю всіх зацікавлених сторін. Семінари з розвитку навичок розширяють можливості громади, даючи їй змогу керувати власними ініціативами. Регулярний моніторинг та оцінка в поєднанні з адвокацією політики підтримки забезпечать сталість і сприятимуть створенню мережі спроможних громад, які досягатимуть довготривалого впливу.

# ДОСЯГНЕННЯ ДО ВЕРЕСНЯ 2023 РОКУ

## Гранти на підтримку

У партнерстві з Товариством Червоного Хреста України МОМ розподілила гранти для 1 495 сімей у сільських громадах у постраждалих від війни областях України. Гранти були надані вразливим мікро-фермерам, серед яких були як переселенці, так і місцеві, які мають доступ до землі.

До 2023 року МОМ підтримала понад 70 000 людей, надавши їм сільськогосподарські інструменти.

МОМ працювала в координації з місцевими органами влади та партнерами-виконавцями над проведенням інформаційно-роз'яснювальної роботи в громадах та реєстрацією. Пріоритетність заявників визначалася на основі критеріїв вразливості, таких як кількість дітей, вагітних жінок та осіб з інвалідністю, які постраждали від війни, доступ до землі та намір відновити або підтримувати свою сільськогосподарську діяльність, щоб забезпечити сім'ю продуктами харчування та постійним доходом.

Гранти включали сільськогосподарські ресурси вартістю 700 доларів США. Бенефіціари могли вибирати з пакету опцій, включаючи теплиці, мотоблоки, занурювальні насоси з іригаційними системами або генератори. Вони також отримали додатково 300 доларів США готівкою для придбання інших сільськогосподарських матеріалів, таких як насіння, добрива та інструменти.

Гранти були розроблені з метою підвищення спроможності власників малих фермерських господарств збільшити виробництво власної рослинницької та тваринницької продукції, а отже, і сімейний дохід. Це дозволить цільовим бенефіціарам бути самодостатніми та задовольняти свої основні потреби. \*

Проект спрямований на сім'ї, чий джерела засобів до існування постраждали або були знищені внаслідок війни.

Під час моніторингу після видачі грантів бенефіціари висловили позитивні враження та вдячність за отримання такої необхідної підтримки. Однак важливим спостереженням було те, що в деяких випадках бенефіціари отримали обладнання, яке не відповідало їхнім очікуванням. Це включало неочікувані моделі обладнання з більшим споживанням пального, що викликало занепокоєння щодо експлуатаційних витрат. Це підкреслює нагальну потребу у вивченні альтернативних, більш гнучких способів надання грантів, таких як ваучери або готівка, щоб забезпечити кращу відповідність потребам та очікуванням бенефіціарів.

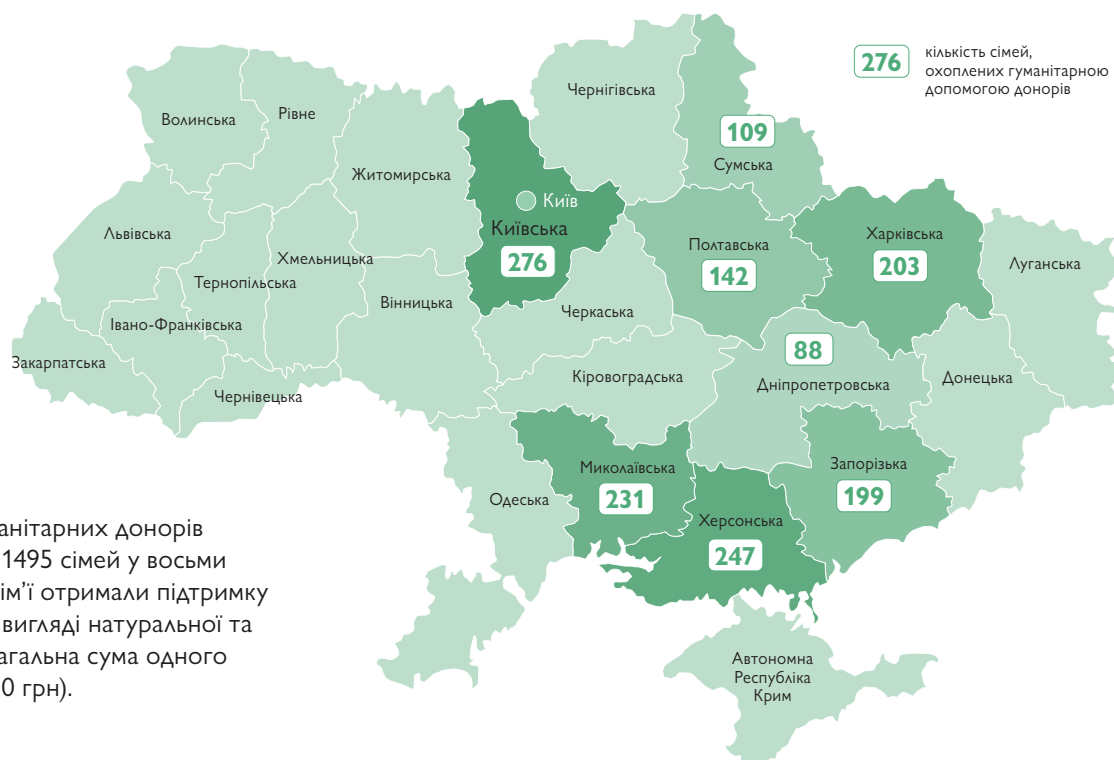
## Розбудова спроможності для ОГС

МОМ провела тренінг для тренерів (ТТ) для своїх співробітників з основ забезпечення засобів до існування. Після тренінгу було проведено сім сесій з розбудови потенціалу для 175 учасників з неурядових організацій (НУО) та ак-



Мешканці села на Київщині поруч з теплицею, яку вони отримали завдяки гранту від МОМ. Фото: МОМ / Марина Орехова





## РОЗПОДІЛ ГРАНТІВ

Завдяки підтримці гуманітарних донорів МОМ змогла охопити 1495 сімей у восьми областях України. Ці сім'ї отримали підтримку засобів до існування у вигляді натуральної та грошової допомоги (загальна сума одного гранту дорівнює 37 000 грн).

тивних членів громадянського суспільства у Дніпрі, Полтаві, Запоріжжі, Миколаєві, Херсоні, Харкові та Сумах. Сесії з розбудови потенціалу були зосереджені на основах забезпечення засобів до існування, проектному менеджменті та ланцюгах доданої вартості.

ТТ та тренінги з розбудови потенціалу були розроблені з метою підвищення спроможності співробітників МОМ та неурядових організацій підтримувати відновлення засобів до існування та стійкості в Україні. Сесії охоплювали такі теми, як:

- Визначення засобів до існування та їх важливість
- Різні типи засобів до існування
- Фактори, що впливають на засоби до існування

- Принципи програмування засобів до існування
- Управління проектами та їх реалізація
- Аналіз та розвиток ланцюжка створення вартості.

Тренінг проводили досвідчені тренери, які поєднували теоретичні та практичні вправи, щоб учасники могли застосувати отримані знання та навички у власній роботі.

ТТ та тренінги з розбудови потенціалу стали цінним внеском у зусилля МОМ, спрямовані на підтримку відновлення засобів до існування та підвищення стійкості в Україні. Вони допомогли забезпечити співробітників МОМ та ОГС знаннями та навичками, необхідними для розробки та впровадження ефективних програм з відновлення засобів до існування та підтримки локалізації в Україні.



Соціальні організації громади беруть участь у тренінгу МОМ у Миколаєві, вересень 2023 року. Фото: МОМ

Зусилля з продовольчої безпеки та забезпечення засобів до існування МОМ в Україні здійснюються за підтримки:

**UHF** Ukraine  
Humanitarian  
Fund



**MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS  
OF DENMARK**



Співфінансується  
Європейським Союзом



**UKaid**  
від британського народу



німецька  
гуманітарна  
допомога  
DEUTSCHE HUMANITÄRE HILFE

